

INFORMACIJA
O PRIVREMENOJ OBUSTAVI PRIZNAVANJA INOSTRANIH OBRAZOVNIH ISPRAVA U
SVRHU ZAPOSŁJAVANJA, STEČENIH NA VISOKOJ ŠKOLI ZA USLOŽNI BIZNIS
ISTOČNO SARAJEVO – SOKOLAC, BOSNA I HERCEGOVINA,
RADI ZAŠTITE JAVNOG INTERESA

I. Uvod

Zakon o priznavanju inostranih obrazovnih isprava i izjednačavanju kvalifikacija („Službeni list CG”, br. 57/11, 42/16 i 60/25) temelji se na EU preporukama i standardima u oblasti priznavanja.

Zakonom se uređuje priznavanje inostranih obrazovnih isprava o stečenom, odnosno započetom obrazovanju ili dijelu obrazovanja i izjednačavanje inostranih kvalifikacija nivoa obrazovanja sa kvalifikacijom nivoa obrazovanja u Crnoj Gori, ako međunarodnim ugovorom nije drugačije uređeno.

Priznavanje inostrane obrazovne isprave je potvrđivanje inostrane obrazovne isprave o stečenom, odnosno započetom obrazovanju ili dijelu obrazovanja. Zakon prepoznaje dva postupka, postupak priznavanja u svrhu zapošljavanja i postupak priznavanja radi nastavka obrazovanja, sa jasno propisanim nadležnostima, kao i kriterijumima u ovim odvojenim procedurama.

Crna Gora je potpisnica *Lisabonske konvencije o priznavanju kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja u regionu Evrope*, od marta 2004. godine. Konvencija je bila osnov za izradu Zakona o priznavanju i vrednovanju obrazovnih isprava, koji je prvi put donijet 2008. godine.

Postupak priznavanja obrazovnih isprava u oblasti visokog obrazovanja nije strogo uređen EU propisima, već se radi o izvorima prava koji nijesu obavezujući (soft law) i na nivou su preporuka. Lisabonska konvencija predstavlja dokument koji je polazna osnova za sve zemlje članice ENIC/NARIC mreže, u koju je uključena i Crna Gora. Potpisivanjem Lisabonske konvencije zemlje potpisnice su se obavezale da će poštovati njena osnovna načela i principe, koji **ostavljaju slobodu i mogućnost svakoj zemlji potpisnici da, u skladu sa svojim specifičnostima, kreira sopstvenu politiku priznavanja**. Dakle, **ostaje odgovornost nadležnih organa same države da uredi oblast priznavanja prihvatljivo i primjereno lokanom kontekstu**.

II. Priznavanje inostranih obrazovnih isprava

2.1 Postupak priznavanja

Priznavanje isprave o stečenom osnovnom, srednjem opštem ili stručnom obrazovanju i višem stručnom obrazovanju, kao i priznavanje isprave o stečenom visokom obrazovanju radi zapošljavanja vrši Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija preko Nacionalnog informacionog centra, odnosno ENIC centra kao posebne organizacione jedinice Ministarstva.

ENIC/NARIC centri postoje u svim zemljama EU i predstavljaju podršku procesu priznavanja u tim zemljama. Njihova uloga je prije svega informativna, odnosno da prate razvoj sistema visokog obrazovanja u svojoj zemlji i inostranstvu, kako bi mogli da pruže relevantne informacije zainteresovanim stranama.

Zakonom o priznavanju inostranih obrazovnih isprava i izjednačavanju kvalifikacija propisani su kriterijumi za priznavanje isprave radi zapošljavanja, pa se u postupku utvrđuje, odnosno cijeni: da li je ustanova koja je izdala diplomu priznata, odnosno akreditovana od strane nadležnog organa u zemlji u kojoj je stečena obrazovna isprava; sistem obrazovanja u zemlji u kojoj je stečena inostrana obrazovna isprava; trajanje i nivo, odnosno stepen

obrazovanja bez upoređivanja obrazovnog, odnosno studijskog programa; vjerodostojnost obrazovne isprave; kao i druge okolnosti od značaja za priznavanje isprave radi zapošljavanja.

U postupku priznavanja isprave donosi se rješenje na osnovu kojeg se priznata kvalifikacija upisuje u radnu knjižicu.

2.2 Priznavanje i tržište rada

U većini zemalja procedura priznavanja kvalifikacija koje ne pripadaju grupi regulisanih profesija u skladu sa Direktivom i nacionalnom legislativom, nije strogo propisana zakonima već je, na neki način, prepušteno tržištu rada, odnosno procjeni poslodavaca. U ovim zemljama ne postoji obaveznost priznavanja inostranih obrazovnih isprava u svrhu ostvarivanja prava na rad, niti postoje dokumenti kao što je radna knjižica u koju bi se podaci unosili. U ovim zemljama poslodavci na osnovu iskustva cijene određene kvalifikacije i na osnovu istog zapošljavaju nosioce diploma

Prema podacima Zavoda za statistiku Crne Gore, broj diplomiranih studenata na ustanovama visokog obrazovanja u Crnoj Gori u 2024. godini je iznosio 2241 student osnovnih studija, 598 specijalista, 686 magistara, odnosno mastera i 23 doktora nauka, odnosno ukupno 3548 diplomiranih studenata. Ako se ova informacija uporedi sa podatkom ENIC/NARIC centra da je u 2024. godini priznato ukupno 1690 diploma iz regiona, dolazimo do zaključka da procenat priznatih inostranih diploma iz regiona iznosi 32,26% u odnosu na broj diploma izdatih u Crnoj Gori tokom 2024. godine.

Prema ovim podacima, broj stranih diploma u Crnoj Gori je relativno visok i na taj način može uticati na tržište rada.

2.3 Podaci o podnijetim prijavama zbog sumnje u falsifikat obrazovne isprave

U svim slučajevima u kojima je Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija imalo sumnju da je određena isprava falsifikovana, odnosno da nije vjerodostojna, podnijelo je krivičnu prijavu protiv podnosioca zahtjeva, nadležnom tužilaštvu.

U toku 2023. godine, Ministarstvo je podnijelo ukupno 28 krivičnih prijava zbog sumnje u falsifikat obrazovne isprave, i to: 14 prijava zbog sumnje u falsifikat inostranih obrazovnih isprava nivoa srednjeg obrazovanja i 14 prijava zbog sumnje u falsifikat obrazovnih isprava nivoa visokog obrazovanja, od kojih 11 obrazovnih isprava potiče sa javnih ustanova visokog obrazovanja, a tri obrazovne isprave sa privatnih ustanova visokog obrazovanja).

U toku 2024. godine, Ministarstvo je podnijelo ukupno 38 krivičnih prijava, i to: 5 prijava zbog sumnje u falsifikat inostranih obrazovnih isprava nivoa osnovnog obrazovanja, 31 prijava zbog sumnje u falsifikat obrazovnih isprava nivoa srednjeg obrazovanja i 2 prijave zbog sumnje u falsifikat obrazovnih isprava nivoa visokog obrazovanja.

Od početka 2025. godine, Ministarstvo je podnijelo ukupno 24 krivične prijave, od čega: 4 prijave zbog sumnje u falsifikat inostranih obrazovnih isprava nivoa osnovnog obrazovanja, 15 prijava zbog sumnje u falsifikat obrazovnih isprava nivoa srednjeg obrazovanja i 2 prijave zbog sumnje u falsifikat obrazovnih isprava nivoa visokog obrazovanja.

III. Podaci o broju zahtjeva za priznavanje obrazovnih isprava stečenih na Visokoj školi za uslužni biznis Istočno Sarajevo – Sokolac, Bosna i Hercegovina

Prema podacima sa kojima raspolaže ENIC centar Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, broj podnijetih zahtjeva za priznavanje inostranih obrazovnih isprava stečenih na Visokoj školi za uslužni biznis Istočno Sarajevo – Sokolac, Bosna i Hercegovina, radi zapošljavanja u Crnoj Gori, bilježi tendenciju rasta.

U toku 2022. godine, Ministarstvu je podnijeto 28 zahtjeva za priznavanje inostranih obrazovnih isprava stečenih na navedenoj ustanovi visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini, u 2023. godini 39 zahtjeva, dok je u 2024. godini podnijeto 37 zahtjeva, i svi postupci su okončani i donijeto je rješenje o priznavanju.

Od početka 2025. godine do danas ukupno su podnijeta 33 zahtjeva za priznavanje obrazovnih isprava stečenih na Visokoj školi za uslužni biznis Istočno Sarajevo – Sokolac, Bosna i Hercegovina, od čega je 10 zahtjeva pozitivno riješeno dok su 23 zahtjeva u postupku rješavanja.

Ako posmatramo starosnu strukturu podnosilaca zahtjeva za priznavanje obrazovne isprave stečene na navedenoj ustanovi, najstarije lice ima 47 godina života, dok najmlađe lice ima 22 godine. Ukupno 15 lica ima preko 30 godina starosti, dok tri lica imaju preko 40 godina. Ovo sve navodi na zaključak da su podnosioci zahtjeva sticali visoko obrazovanje uglavnom iz radnog odnosa, što dalje navodi na sumnju u način sticanja obrazovnih isprava.

Zanimljivo je da, od broja zahtjeva podnijetih u toku 2025. godine (33) ukupno 27 lica je steklo kvalifikaciju iz oblasti Bezbjednosti, dok je 6 lica steklo kvalifikacije iz oblasti Prava i Ekonomije.

Od navedenog broja zahtjeva podnijetih u toku 2025. godine, 22 lica su na ovoj visokoškolskoj ustanovi u Bosni i Hercegovini stekli visoko obrazovanje na osnovu prepisa, odnosno nakon što su započeto obrazovanje u Crnoj Gori ili u inostranstvu, nastavili i završili uz polaganje minimalne razlike ispita na navedenoj ustanovi. Od ovog broja prepisa (22), deset lica je visoko obrazovanje na navedenoj ustanovi steklo nakon završene Više stručne škole „Policajska akademija“, Danilovgrad, na osnovu koje su stekli uslov za upis na treću godinu studija. Kvalifikacije visokog obrazovanja obima 180 ECTS iz oblasti Bezbjednosti su stečene na način što je navedena ustanova u Bosni i Hercegovini ovim licima priznala uspjeh nakon završenog obrazovnog programa za zanimanje policajac i položenih nastavnih predmeta predviđenih planom i programom za zanimanje Policajac/ka stečenih poslije završene Više stručne škole „Policajska akademija“, Danilovgrad, Crna Gora, koja ima status više srednje stručne škole, čijim završetkom se stiče kvalifikacija u skladu sa obrazovnim programom nivoa višeg stručnog obrazovanja u trajanju od dvije godine. Dakle, nakon stečene kvalifikacije nivoa višeg srednjeg stručnog obrazovanja, a ne visokog.

Saglasno pozitivnim zakonskim propisima iz oblasti obrazovanja, kandidati koji završe JU Viša stručna škola „Policajska akademija“, Danilovgrad, nemaju prohodnost za upis na ustanove visokog obrazovanja u Crnoj Gori.

IV. Studije bezbjednosti u Crnoj Gori

U Crnoj Gori se kvalifikacije iz oblasti bezbjednosti mogu steći na studijskom programu Studije bezbjednosti koji se realizuje na Humanističkim studijama Univerziteta Donja Gorica i na samostalnom privatnom Fakultetu za poslovni menadžment, Bar.

Na Univerzitetu Donja Gorica, na studijskom programu Studije bezbjednosti, u toku 2022. godine diplomirao je 21 student, u 2023. godini ukupno je diplomiralo 29 studenata, u 2024. godini diplomiralo je 20 studenata, dok je 2025. godine ukupno diplomiralo 13 studenata.

Na samostalnom privatnom Fakultetu za poslovni menadžment, Bar, na osnovnim studijskim programima iz oblasti Bezbjednosti u 2022. godini diplomiralo je 47 studenata, u 2023. godini diplomiralo je 55 studenata, u 2024. godini 38 studenata, dok je u 2025. godini diplomiralo 30 studenata.

Univerzitet Crne Gore je, od 2009. do 2015. godine, na Pravnom fakultetu realizovao studijski program Bezbjednost i kriminalistika, i do danas je ukupno 508 studenata na ovom studijskom programu steklo diplomu Bachelor, obima 180 ECTS, od čega je njih 400 steklo diplomu Specijaliste nakon završenih specijalističkih studija, obima 60 ECTS.

Upoređujući podatke godišnje diplomiranih studenata na ustanovama visokog obrazovanja u Crnoj Gori koje realizuju studije iz oblasti Bezbjednosti, sa podacima o broju priznatih diploma iz inostranstva za istu kvalifikaciju, može se zaključiti da je nesrazmjeran broj godišnje priznatih diploma sa ovom kvalifikacijom u odnosu na broj diploma iz oblasti Bezbjednosti stečenih samo na Visokoj školi za uslužni biznis Istočno Sarajevo – Sokolac, Bosna i Hercegovina.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o priznavanju inostranih obrazovnih isprava i izjednačavanju kvalifikacija („Službeni list CG“, broj 60/25), koji je stupio na snagu 25. juna 2025. godine, imperativno su propisani kriterijumi koji se cijene u postupku priznavanja

inostranih obrazovnih isprava u svrhu zapošljavanja, pa je obaveza Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, odnosno ENIC centra kao posebne organizacione jedinice, da pribavi dokaze o ispunjenosti svih kriterijuma koji se cijene u postupku priznavanja.

Članom 21b Zakona propisano je da Vlada može, radi zaštite javnog interesa, za oblasti od javnog interesa (obrazovanje, zdravstvo, bezbjednost i sl.) privremeno obustaviti priznavanje inostranih obrazovnih isprava ako je, između ostalog, broj zahtjeva za priznavanje isprava podnijetih ENIC centru veći je od broja obrazovnih isprava izdatih na ustanovama visokog obrazovanja u Crnoj Gori za istu ili sličnu kvalifikaciju.